

CRXIXT537

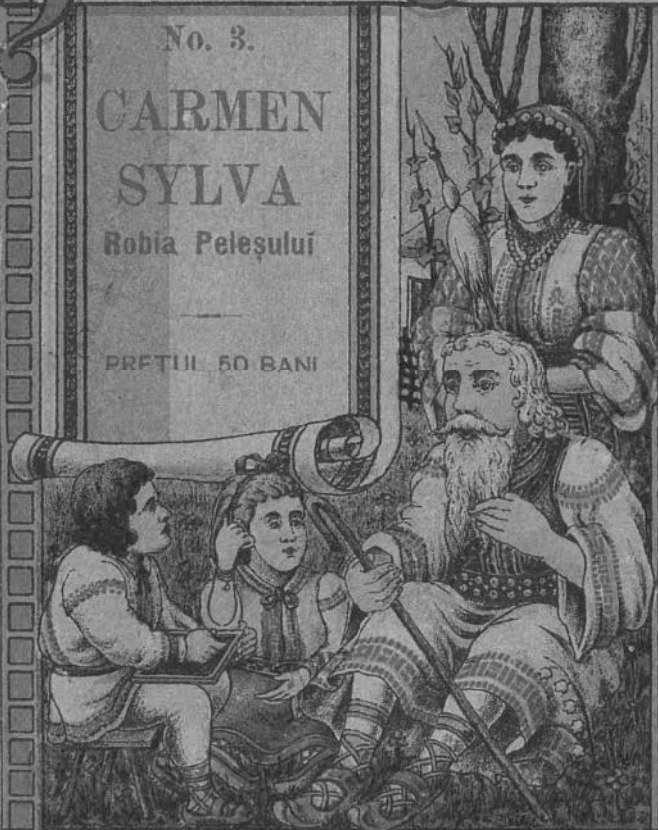
BIBLIOTECA COPIILOR

No. 3.

CARMEN
SYLVA

Robia Peleşului

PREȚUL 50 BANI

Editura Librăriei **Storck & Müller** București.

Lith. A. Baer, București.

Carmen Sylva

Robia Peleşului

Traducere de

Elena Radu Rosetti

M. S. REGINA ELISABETA

www.dacoromanica.ro

Robia Peleşului

**Un basm lung, lung de nu se mai ispră-
veşte, pentru Prinţul Enric al
XXXII-lea de Reuss**

Așezată pe o stincă, stam în pădurea seculară, unde brazilă căzînd de bătrînețe se aplecau unii peste alții și zăcea în cărcați de mușchi, înconjurați de «ciocurile berzelor» și de «nu mă uita». Mă uitam cum sare Peleşul prin mijlocul pădurei, săltînd din cascadă 'n cascadă, sălbatec furios, spumegos, răcoros și tînăr, ca un copil de munte ce este. El nu vrea să știe nici de stavilă, nici de greutate; nici carte nu prea știe Peleşul, căci nu se prea încumetă cu citirea și cu scrierea. Iar dinsul mă spune :

— Nu știu carte nici zinele de pe virfurile de unde vii, căci dac'ar fi știut m'ar fi învățat și pe mine.

Cu ce ochi mirați mă privi el, cînd îl întrebați ce învățase pe acolo :

— Ce-am învățat? Hm! frumoasă întrebare! par'că slovele și mîzgălelele voastre sînt bune la ceva!

Apoi imi povesti toată știința zinelor, care é alta de cît a oamenilor. Ele sînt care fac munții și riurile, mușchiul și florile. «Incearcă, dacă'ți dă mîna, să faci și tu ca ele! Ei, cu scrierea și cu citirea voastră puteți să faceți atît?»

Tot ele dau culorî florilor și ce pensule subțiri și degete dibace trebuie să aî ca să vopsești fulgiî unui colibri, cari cu toate astea nu sînt nimic pe lingă ce mai pot ele să facă. Cit despre *edelweis* ¹⁾ e tăiat chiar din rochia zinelor, țesut din zăpada munților; și dinsele au dat floarea aceasta pășunilor, ca să fie tot așa de albe vara, ca iarna. Cînd le e sete se lipesc pe lingă coacăze și cite-odată deșearta și paharul amarăluței, pe care ploaia o schimbă într'o licoare arzătoare, ce aprinde buzele.

— La ce le folosesc clopoței?

¹⁾ Floarea Reginei.

— Ca să facă gălăgie. Ele sună de cite-orî se naște cite un copil pe pămînt, căci tot zinele ne aduc și copiii. Îi culcă în cuiburî de flori și pe urmă gling gling! sunați clopoței, pînă ce mamele 'și găsesc comoara.

Aă sunat și pentru mine odată, clopoței, și ascultîndu-l am găsit un copilăș drăguț. Era alb ca laptele, micuț și fraged, vorbea nespun de duios și eram fericită, fericită! Dar Peleşul n'a voit să mi'l lase, era geloș și mi-l'a luat, da, mi l-a luat..... Copilașul striga mereu: «Peleșule! Peleşule!» iar într'o zi s'a dus după el, departe, foarte departe și nu s'a mai întors.

An cu an am tot așteptat de-atunci pe țărml Peleşului, doar-doar l'oiu vedea întorcîndu-se, dar n'a mai venit.

Am așteptat atit că părul a'nceput să'mi albească. E alb părul meu? Nu, e numai puțin praf de edelweis, pe care zinele mi l'aă aruncat pe cap, să par mai veselă la față; le-am simțit sburînd pe lingă mine și miroseau frumos,

a cimbru și a levănțică, a viorele și a primăvară. Nu le-am zărit, însă, atît eram de cufundată în vorbă cu Peleşul.

— Ce mi-ai făcut copilașul, îl întrebai eă, și pentru ce nu mai vor să sune clopoței, pentru mine?

Așteptam, neliniștită, răspunsul, și iată cum de n'am zărit zinele, pe cînd treceaă alături de mine; căci așa se'ntimplă: cînd ai în cap un singur gînd, nu mai știi ce se'ntimplă nici la doi pași de tine. Iar Peleşul îmi zise:

— Cum poate să fie cine-va așa de simplu! Ți-am dus copilașul într'un loc minunat, așa de minunat că de l'ai cunoaște n'ai vrea să'ți mai eă odorul înapoi. Acolo el poate să sboare prin grădină așa de sus, ca un fluture, așa de ușor cum tu nici n'ai văzut, nici ți-a trecut prin gînd vre-odată. Acolo bea mierea trandafirilor și doarme pe marginea unui lac, ascuns în caliciul unui nenufar, pe care valurile îl leagăna așa de dulce, cum nici o mamă de pe lumea asta nu l'ar putea legăna. Iar din bă-

taia valurelelor se înalță melodiî necunoscute, ca și cînd ar cînta miî de copii împreună—încet, cît se poate de încet și de dulce. Iar de-asupra concertului acestuia suav, vibrează armoniile grave ale vîntului ce se pierd prin arbori — par'că sînt miî de harpe nevăzute, ce cîntă împreună—dar tot încet, cît se poate de încet și de dulce.

Dintr'o singură bătae de aripî,—căci are și aripî copilașul tău, — el sboară mai sus de cît toți vulturii. Așa e că nu mai vrei să'l ieî înapoi, chiar în pădurea asta, unde e așa de frumos?

Iar eî, cu vocea slabă, i-am răspuns: «Nu».

Și cu toate astea zînele treceaî pe lîngă mine, fără să bag de seamă și 'mî prăfuaî pîrul cu edelweis. Dar într'o zi Peleșul îmi arătă o oglinjioară:

— Ia uite-te puțin cum te-aî gătit zînele! Îți place?

— Perî albî! murmurai.

— Ferească Dumnezeu! E praf de edelweis, cu care dacă se aruncă asupra

cuî-va, poate să vadă toate lucrurile, și pe față și pe dos.

— E mai frumos de cît cînd poți vedea lucrurile numai pe față?

— Firește, căci darul acesta îți ajută mult și știi povesti frumos cele întîmplate.

Intr'adevăr, Peleşul avea dreptate: știam să povestesc. Mare bucurie făcu asupra mea descoperirea aceasta, dar tot aș fi dorit mai bine să aud sunînd clopoței.

Altă-dată, șezînd din nou pe țărml Peleşului, îi spusei ce are să se întîmple:

— Dragul meu Peleş, gîndește-te că vor să zidească un castel mare, chiar aci, unde am petrecut singurî atîtea ceasurî fericite. Inchipuește-ți că vor să dărîme stîncile, să rază pădurile, și că va trebui să tai lemnele în bucăți chiar tu, după ce oamenii vor doborî arborii din pădure. Peleşule, nu-i așa că tu n'o să-i lași nici o-dată să facă una ca asta?

Intr'adevăr, el se îndărji, se supără așa de tare, că se prefăcu într'un torent fu-

rios. Aruncă bucăți de stîncă mari cît casa, luă toate podurile, în sfîrșit se purtă întocmai ca un riuleț rău crescut. Scorburi în așa hal bieții fagi, că începură să se clatine și rămaseră de atunci aplecați: câți-va brazi se culcară cu sgomot de-alungul așternutului Peleşului, voină mai bine să fie rupți în fișii, de cît imbucătăți în zidăria unui castel. Și tot atunci Peleşul făcu o adevărată răscoală printre isvoarele de munte, care urlară care mai de care :

— Asta nu! asta nu! La asta nu ne învoim.

Dar oamenii își închipuiră că vor fi mai tari de cît toate riulețele astea răsculate și începură să sape temelii. Și-au făcut, însă, rău socotelile. Intr'adevăr că riulețele erau ziua cuminte, că nici unul nu se mișca și că lucrătorii puteau să lucreze, săpînd și aruncînd pămîntul afară; dar peste noapte, Peleşul dedea semnalul din fundul văii și atunci riulețele răspundeau într'un glas, pornind unite la asalt, ca un singur om.

În cite-va ceasuri, renghiuul era jucat; Maică-Doamne! povirnişurile se surpaă în fundul şanţurilor şi lucrarea trebuia reincepută.

Intr'o zi răsculaţii se hotărîră să revolte muntele 'ntreg şi într'adevăr, el se prăbuşi, cu tot ce avea pe dînsul. Brazil cei mai mari plecară la plimbare şi se rostogoliră, poticnindu-se, în vale.

Ca şi cînd le-ar fi crescut picioare, iarba, muşchiul, şi livezile, îi urmară; apa luă pămîntul deslipit pînă şi de pe rădăcinele arborilor. Totuşi oamenii urmară să sape înainte, tot mai adînc şi aşezară fundamente, ca pentru fortăreaţă. Făcură ganguri şi galerii, unde se putea merge în picioare şi bolte, care ar fi rezistat unui bombardament.

Inchiseră Peleşul în basinuri, şi 'l aduseră, în tuburi, pe cherestele. Ca să împartă apa, fu nevoit să alerge prin toată clădirea, să se sue pe schelele cele mai înalte.

— Ei, dragul meu Peleş, cum a ră-

mas cu răscoala ta? Mîine se pune piatra fundamentală.

— Va! da, și pe mine mă silesc să alunec prin tuburi vechi de plumb!

— Te silesc? Dar cine te silește? Apără-te!

Atunci bietul rob începu să plingă amar:

— Să mă apăr? Dar pot? Nu vezi cum m'aŭ legat în afurisitele astea de tuburi!

Și a doua zi piatra fundamentală era pusă. Muzica militară cîntă marșuri, ecourile răspunseră din fundul pădurilor; preoții ziseră rugăciuni, stropind pietrele cu apă sfințită, pentru ca de aci'ncolo să nu le mai vatăme duhurile necurate.

Eraŭ acolo și ofițeri și țărani și boeri în haine scumpe; iar noi ne îmbrăcasem în constumul țarei cu vâlul lung cu cămașa brodată.

Ca să mă înveselească, mi-aŭ dat un buchet frumos; dar eŭ rămăsei în picioare, ascunzindu-mi fața'n flori, ca să nu mi se vază lacrămile,

— Nu'mî trebuie un castel gol, un castel fără copii, zisei buchetului meu.

Și de o-dată mi se păru că aud un freamăt ușor, un murmur de abea auzit, dar pe care'l înțelesei, cu tot sgomotul corurilor și al fanfarelor.

— Liniștește-te, nu mai plinge așa, zicea el; ai putea să faci mulți fericiți în casa ta nouă și'ti vom trimete pe ascuns un musafir, oh! un musafir... Nu vrem să'ti spunem mai mult, pentru că avem de gînd să'ti facem o bucurie.

Privii florile, căci negreșit, ele'mî vorbiseră așa, de oare-ce nu mai era nimeni pe lingă mine.

După ce lumea se imprăștie, mă repezii spre Peleş.

— Ascultă, dragul meu Peleş, mi s'a făgăduit o alinare.

Ca să-î vorbesc mai de aproape, mă așezaî lingă dînsul și cu mîinile împreunate împrejurul genuchilor, ascultai:

— Ah, murmură el, mie nu mi se în-tîmplă asemenea lucruri!

— Da, dar dacă făgăduiala se va îndeplini, n'am să te uit nici pe tine ; vei avea și tu partea ta de fericire, cu atât mai mult că ești nașul castelului.

— Puțin îmi pasă, bombăni el înainte, încrețindu-și fața și scuturîndu-și unda așa de tare, că mă stropi toată.

Ai să vezi, îl ciocăniî eu, o să fii fericit ; după osteneală, gloria !

— Gloria, onoarea !... prostii, n'am trebuință de onoare, puțin îmi pasă de onoare, cit timp trebuie să stați ascuns de cer, în tuburile astea răutăcioase !

Dar, micuțul meu Peleş, mai la vale te liberezi.

— Așa e, dar în ce hal : jigărit, turbure, întinat ca vai de mine... Aide, că-răbănește-te, să nu te mai văd în ochi !

— Dar...

— Șterge-o mai repede, săi de nu te ud și'ti aduci aminte multă vreme.

Și hop, iată că mă stropi de la cap pîn'la picioare.

Eram foarte tristă, căci mi-era frică să nu fi căzut în dizgrația Peleşului,

prietenul meu vechi, de care mi-ar fi fost greu să mă despart. Urcai puțin de-alungul său și ajunsei într'un colț acoperit cu feregi, înalte cit niște oameni. Sării de-asupra trunchilor putrezi, îndesându-mi picioarele în praful lemnului fin și roșiatic. Erau acolo miliarde de furnici mari, foarte mari, de care mi-era deja frică să nu se răzbune că le-am stingherit ; dar albinele și furnicele nu-mi fac rău nici o-dată, pentru că «sunt de-ador» și ne înțelegem foarte bine.

¶ Uite pentru ce, când îmi cerui ertăciune că le călcasem, îmi răspunseră cit se poate de omenește :

— Nu face nimic.

Mărturisiți că întrecuseră toate așteptările. Să judece oricine : calcă casa cui-va, care în loc să se supere, îți zice foarte bine voitor : «daca asta îți face plăcere, urmează înainte.» Drăguțele de furnici !

Maî dibace de cât cei ce distrug, cit ai bate în palme își dreg la loc toată paguba. Mă pusei la vorbă cu dinsele

asupra artei de a clădi și le spusei că și noi clădim o casă.

Imi oferiră serviciile lor. Le mulțumii, spunindu-le totdeodată că ele clădesc prea delicat, prea ușor pentru niște oaspeți grei ca oamenii; totu-și fui mișcată de bunătatea lor. Intr'adevăr, fuseseră foarte drăguțe.

Imi urmai apoi calea și ajunsei la piciorul unei stînci înalte cit cerul, în virful căreia se legăna un brad; pe pereții stîncei, ici și colo, înfloreau clopoșei. Peste tot locul unde găsea un crimpl de pămînt, se vedea agitînd limbele lor de un albastru delicat, pe cenușul închis al petrei. Mă așezai lângă ele și mă gîndii:

— Poate-or să mă facă să aud glîngănitul lor vesel.

Dar Peleşul furios sări pe mine, în săltăturii mari de cascadă și mă certă, spumegînd de turbare. Mă făcuî că nu bag de seamă supărarea lui și zisei florilor:

— Gîndiți-vă, dragii mei clopoșei, că vor să clădească o casă, un castel mare;

o să trebuiască să-l locuiesc eu, castelul ăsta mare, și-o să fie așa de pustiū, așa de pustiū... Nu s'ar putea să sunați puțin ?

— Azi nu bate vînt de clopote, căci alt-fel am face-o bucuros, mai ales pentru tine. Te iubesc toate florile, pentru că vii să ne vezi, pentru că ne privești cu bunătate, fără să ne culegi. Am vrea să te-ajutăm din toată inima, dar ce vreți, din cauza vîntului, nu putem nimic.

Un șearpe mucalit, mai subțire și mai moale de cît un fir de mătase, dormea încolăcit în singurul colțișor luminat, ce era printre stînci. Era ca o brățară de argint, alb și strălucitor peste tot ; ochișorii lui străluceau de deșteptăciune. De o-dată se sculă, ridică capul și'mi zise :

— Ei bine, pentru că nu'ți place castelul ce se zidește pentru tine, am să'ți fac plăcerea să te înștiințez că zidirea va fi întreruptă : căci se pregătesc întimplări neprevăzute. Tocmai peste zere ani vei putea intra într'însul și atunci o să'ți placă, pentru că vei fi sătulă să lo-

cueștii, ca acum, într'o minăstire de călugări, silită să'nfrunți vintul și ploaia, mutându-te din chilie 'n chilie. Pînă atuncî zidește-ți o căsuță elvețiană pe locul unde-ți plăcea fetiței tale să se joace. Dar păzește-te de Peleş! căci e supărat pe tine și amenință să se răzbune de abinelea.

Știind pe șerpi ființe prevăzătoare, luaî vorbele lui în seamă, afară de ultima frază, pe care o puseî pe contul răutății rasei lui; era o calomnie la adresa vechiului meu prieten.

La umbra stinței se făcuse deja frig și simții stropii spumei riului, ridicăți de torent, udindu-mă încetul cu încetul. O rază de soare trecu prin părul buclat și resfirat al Peleşului, procurînd un curcubeu minunat.

— Vezi tu, observă raza în bătae de joc, el n'are nevoie de diamante.

O singură privire saü mîngîiere de-a mea, și strălucește ca o regină.

Intrebaî raza de nu mi-ar putea face și mie așa ceva; fiind-că mi-e așa de

urit să mă 'mbrac cu haine scumpe și să mă împodobesc cu diamante grele ; — cu atit mai mult că eū nu le văd, ci le arăt numai altora. — Dar raza de soare își bătu joc de mine, rızind cu hohote :

— Noaptea trebuie să'ți dea strălucirea ta, iată pentru ce trebuie s'o ceri peșterilor pământului, duhurilor și piticilor munților, în loc s'o împrumuți cerului și stelelor lui.

După ce mă odihniți puțin, mă urcai și mai sus. Dar mă cuprinse de-odată o sfirșeală cum nu mai avusesem niciodată, o greutate par'c'ași fi avut plumb în toate oasele. Poteca stîncoasă se strîmtase, ocolind printre stinți, de-asupra apelor din ce în ce mai turburi. Nu era cu putință să mă opresc ; nici cel mai mic locșor să mă așez, singurul loc șes fiind acoperit de o pădure de urzici, aproape cit mine de înalte.

De acolo eșeau tot felul de insulte, ce le cunoșteam deja. Toate vorbele haine și răutăcioase ce se pot spune, dinsele le aruncau regelui, cu gindul că mă vor

mihni, necăji, urzica. Eū le priveam cu milă și 'mī ziceam :

— Ce a putut să vă facă așa de răutăcioase și de haine, biete urzici ce sunteți? Nu știți de cit să sgîriați și să răniți; dar de ce? Asta trebuie să fie pedeapsa voastră: să produceți mereu suferință.

Pe cînd gîndeam așa, o urzică bătrînă își scutură peruca ei verde, ridicîndu-și capul și suspinînd din inimă.

— Ce te bocești așa, bătrînă bosumflată, o întrebaî eū.

— Vaî, suspiau, răspunse dinsa cu o voce de capră, pentru că tu ești cea d'întîi care m'ai privit cu milă; cei-lalți ne lovesc cu bastoanele și ne calcă în picioare. De sigur că tu n'ai auzit vorbele răutăcioase ce le-am spus la adresa regelui tău; l'am înegrit cum nu se poate mai rău.

— Ba am auzit, și de-aceea mi s'a făcut milă de voi. Cine urăște un om rău, este el singur de plîns, numai pentru fiera cu care'și amărăște sufletul;

dar cine urăște un om bun, o, acela e așa de nenorocit, așa de nenorocit, că nici o-dată n'aș îndrăzni să-l lovesc.

— Știi tu, îmi zise urzica bătrină, cum am ajuns în halul în care ne vezi?

— Dacă ai tu timp să mi-o istorisești, eu am timp să te-ascult, îi răspunsei.

— Ei bine, eram fete frumoase, svelte și vesele, începu vorbăreața sgriptoroaică. Nu s'auzea la noi de cit un hohot nesfârșit de ris. Nimeni nu putea să treacă pe lângă noi fără să'l luăm peste picior. Inșă, într'o zi, sosi o bătrină stafidită; căuta ierburii și rădăcinii, mestecînd în gura ei știrbă șoapte neînțelese.

— Aoleu, uite frumusețea! strigarăm într'un glas.

Maî c'ar săruta-o bradul... Mult ar da raza soarelui să-i dea un sărutat... Hei, tinerico, de ce singurică prin pădure? N'ai nici un prieten.

Ea bilbiia, Dumnezeu știe ce, și ne-aruncă o privire teribilă; dar nu ne speriarăm. Risetelile și batjocorile nu maî încetau, pînă cînd se sculă în picioare,

se îndreptă, se înalță, întineri din ce în ce mai mult, făcîndu-se tot mai frumoasă, și ne arse atît de tare cu focul privirei sale, că de-atuncî am rămas pentru totdeauna arzătoare, veninoase și urfite. Ea ne blestemă : Flori înșelătoare și mincinoase ce sunteți ! De azi înainte să nu mai aveți bunătate în voi ; să faceți rău orî-cui vă va atinge ! Asta să vă fie partea, pentru ca nimeni să nu se mai îndoiască de răutatea voastră, ca nimeni să nu se mai înșele !

Zicînd acestea, dispăru. Ne privirăm : ne făcuserăm toate scîrboase și josnice. Și ne gîndeam cu ce-am putea face atîta rău, cînd n'aveam nici măcar ghimpî, cum aū bunioară măceșî. Atuncî veni un tinerel frumos cum nu s'a mai pomenit, cu obrajiî îmbujorați, cu bucelele aurî. Intinserăm brațele spre a'l îmbrăcișa, căci ne plăcea grozav, dar începuserăm să strige, de ne spărgea urechile :
— Aoleu ! Aoleu ! Mă arde ! Mă frige !
Ce țepî afurisite aveți !

Își frecă fața, plîngînd, arătîndu-și

mîinile bășicate ; pe urmă tăiă o nuia de alun și se puse să ne znopească în bătăi, rupîndu-ne coastele ;—mai multe muriră chiar în ziua-aceea. Și ast-fel s'a întîmplat că de atunci cea mai ușoară mîngiere a noastră e o arsură. De vrem să spunem ceva drăgălaș, bună-voința noastră, se schimbă în răutate. Și suntem biciuite mereu și călcate în picioare. Numai măgarii nu ne disprețuesc, pentru că nu simt înțepăturile noastre, avînd pielea prea groasă.

Eū mă hucuram în ziua-aceea, fiind-că aveam mînuși groase, ghetie și bocance de munte. Așa pregătită, urzicele nu mă puteau vătăma, căci văzusem bine că erau presărate de sus pînă jos cu ghimpî.

— Dar părul tău e alb, imi strigă o altă afurisită de urzică ; ești bătrînă fără 'ndoială, dar te boești cu roșu pe obraz, ca să pari tînără.

— Nu, răspunsei, erburî obraznice ce sînteți, e praf de *edelweis* (floarea regi-nei,) ce mi-a căzut pe cap, din grația zînelor, ca să pot pricepe toate înțele-

surile lucrurilor; d'aia cînd v'am auzit birfind nici nu v'am bătut cu nuiava, nici nu v'am călat în picioare.

— Praf de edelweis! Hm, ce glumă, batjocoriră urzicele într'un singur glas. Ești bătrînă, na! nu faci pentru rege o para chioară!

Și hîr și mir, însfirșit o mulțime de bunătăți de teapa ăstora. Mă depărtasem deja și batjocorile lor tot mă urmărea; și cînd spuseră destule, de nu mai știa, nenorocitele, ce să clevetească, începură să se certe între ele, așa de dirj, că'mi păru rău că m'am îngrijit de soarta lor, în loc să le znopesc în bătăi, cu bastonul meu de munte. Dar de-odată 'mi adusei aminte de un măgăruș, pe care 'mi puneam în gînd să'l trimet să-șifacă o masă gustoasă din aceste erburî uricioase, ca să fie și ele bune la ceva.

Imi istorisii întîmplarea «ciocului berzei» pe care îl întilni. Ce frunzișoare frumoase avea, îndesate împrejurul unui puf argintiū, și ce drăguțe 'i erau petalele ce se legănau în vînt! Cînd mă

zări, se aplecă pe tulpina lui mică, își întinse curios spre mine ciocul lui lunguet și 'mi zise :

— Doamne, eu cunosc toate grozăviile ce răspîndesc ele ; le cunosc de mult pe deșuchiatele alea. Mai știu și ce crede pădurea despre ele, pentru că copleșesc locurile cele mai bune, luînd locul florilor celor mai drăgălașe și mai delicate. E cu neputință să le mulțumești ; se supără pentru toate nimicurile, clevetesc pe toată lumea, fără nici un rost ; și dacă ție ți-a fost milă de ele, își vor bate joc de tine, afară numai dacă nu s'ar fi supărat, crezîndu-se umilite.

Și poporul de mușchi chihoti de ris, auzind cit de bine 'și cunoaște ciocul berzei lumea, pe cînd din cea mai apropiată tufă se auzea o voce :

-- De ce nu pomenești nimic despre mine ? N'am și eu ghiare la degete ?

— De sigur, doamnă smeură, dar alături cu niște boabe minunate, strigați eu. Poate chiar că ai de gînd să mă răco-rești puțin, acum cînd ți-ai încurcat și

returile, ca niște lațuri, împrejurul picioarelor mele.

— Mai știu eu! zise dînsa, sglobie, pe cînd o despoiam de fructe; — pe urmă începînd iar vorba :

— La urma urmei, bobîțele astea nu erau pentru tine; le păstram pentru cine-va care le merita mai mult.

— Nu crede o vorbă, din ce spune, întrerupse ciocul berzei, rizînd: numai de-astea se ține: momeste pe trecători, ațîțindu-le gustul cu fructele ei poftitoare; pe urmă, cînd vor s'o atingă, îi sgîrie și le zice obrăsnici.

Bobîțele se roșiră de minie, așa de mult puse smeura la inimă răutatea asta, pe care n'o putea pedepsi, fiind țintuită de pămînt, nici nu i putea răspunde, nefiind destul de deșteaptă pentru aceasta. Dar smeura nu putu să risipească oboseala ce-mi înmuiase picioarele. Fu nevoită să mă 'ntorc din drum, fără să fi ajuns la căsuța unde mă duc să visez, ascunzătoarea mea scumpă dintre stînci, unde scriu toate cite le aud

în calea mea. În ziua aceea, era cu neputință să mai merg înainte. Și 'mă adusei aminte de povestirile șarpelui. Dacă vorbele lui ar fi adevărate...? Și priveam Peleşul cu presimțiri de nenorocire:

— Peleşule, Peleşule, ce m-ai făcut?

— Stai tu, că 'ți arăt eu ce ți-am făcut, mormăi el. Și, pentru ca să-și bată joc de mine, a'urisitul de drăcușor mai sburldalnic ca totdeauna sări peste o stincă, strigându-mă ca un ștregar care o ia la sănătoasa:

— Stai tu, că-ți arăt eu ce ți-am făcut. Ca pedeapsă pentru robia ce mă silești să îndur în castelul tău, am să te fac să nu mai poți să umbli. Am făcut totdeauna de capul meu și nu vreau ca pe viitor să fie altfel... Am să te învăț eu să te porți astfel cu mine, să mă 'nchizi în tuburi îngrozitoare, să mă bagi la stăpîn!... Peleşul tău!... dar nu sînt Peleşul tău de loc. Sunt Peleşul meu, un Peleş care n'a cunoscut jugul nici odată, care 'și are voința lui și va

avea-o totdeauna. Și pentru că l'ai necăjit, n'ai să mai poți mișca nici brațul, nici piciorul. Iată pedeapsa ce-ți fâgăduesc și te va ajunge mai repede de cât crezi. Ingrijește-te numai să ajungi mai repede acasă, ca să te poți căuta.

— Dar, Peleşule dragă, fie-care avem o datorie pe lumea asta. De ce n'ai avea și tu? Pot eu oare să'mi îndeplinesc voințele mai mult de cât tine?

— De ești roabă, asta e treaba ta. Eu vreau să fiu liber. Nu sînt sclavul nimănu, nici al tău, să știi! Cine are urechi s'audă!

Și astfel ne spuserăm multe vorbe urite, ce n'ar fi trebuit rostite între prieten. Cînd trecui pe lîngă urzici, ele începură iar să-și bată joc de mine:

— Ei, vezi că nu ești de cât o babă? Nici nu poți să umbli: șchioapeți.

Și de astă-dată aveau dreptate. Picioarele 'mi amorteau din ce în ce; din cînd în cînd mă apucau nădușeli numai la gîndul că voi cădea pe drum. Cu cât înaintam, cu atît mi se părea mai de-

parte minăstirea, par'că visam. În sfîrșit ajunsei; căzuî la pat și zăcuî mai multe luni.

Întîi nu-mî puteam mișca nici brațele, nici picioarele; apoi brațele mi se împuterniciră, pe cînd picioarele îmi rămaseră țeapene și grele. Ah! simțîi bine răzbunarea Peleşului; și pe cînd eû sufeream, el sărea pe sub ferestrele mele înainte, dîndu-mî cu tîfla și scoțîndu-și limba la mine, ca un drac afurisit ce este. Și eû îmi ziceam:

— Bietul Peleş, negreșit că într'o zi tot o să trebuiască să se supuie și din grozav ce e, să se facă copil cuminte și supus. Poate el să se sbuciume cu saû fără voe, tot o să se supuie odată.

* * *

Și petreceam săptămîni și luni întregi în fundul patului meu. Ca să 'mî facă zilele mai mici și să mă învesească, florile veniră să mă vadă. Fu o adevărată procesiune, pe care o deschidea vioarele de primăvară și o închidea florile tomatice. Venea de pretutindenî, începînd cu degeței de pe virfurile munților și sfîrșind cu mîrgăritărele din fundurile văilor ; se așezau pe rînd mi-loase, pe plapoma mea albă și 'mî povestea istorii lungi, de prin munți și văi. Orhideele se îndurară și ele să mă onoreze cu vederea lor — adevărate cu-coane mari, astea, albe și străvăzătoare, boeroase lucru mare. Cit despre miosotis, îmi mărturisi foarte mîhnit că în valea Peleşului oamenii tăiau pătrate mari de

iarbă ca să brăsdeze povirnișul și că, săpînd pămîntul, se tăiau și plante, pentru ca să le asvîrle în foc odată cu bulgării. din cari se făceaș apoi cărămizii pentru castel. Un lucru le făcea să petreacă: în fie care noapte un hoțoman de urs se scobora de pe Gepi, se plimba pe olane și le sfărîma, așa că dimineața zidarii, buimăciți în fața cioburilor, ședeau ceasuri întregi și dregeau paguba.

Și după ce trecură toate florile pe dinaintea patului meu, nu mai veniră de cît mușchii și lepralițele — mușchii fragezii și domolii, lepralițele liniștite și dulcii, acoperindu-mă cu haina lor catifelată, ele îmi ziseră: .

— Răbdare! noi o să te însănătoșim: o să te încălzim acoperindu-ți membrele amorțite, căci putem încălzi tot așa de bine ca lina.

Intr'o dimineață observați în camera mea o lumină neobiceiuită. Nu venea nici de la lună, nici de la soare: era par'că mai mult un reflex venit de jos, par'c'ar fi lucit apa'n umbră. Pereții, mo-

bilele, mișnele mele chiar, toate se'nveleaă într'o lumină albă. Atunci puseră oglinzi împrejurul patului meu, așa în cît să pot vedea afară. Și iată că ninsese; munții erau albi, albi de tot, și pe vale căzuse zăpadă, înaltă de trei picioare. Vulturii se coborau de pe Virful cu dor, sburind mai jos ca de obicei, descriind cercuri mari și îndreptindu-se spre minăstire.

Intr'o zi cețoasă un urs care 'și făcea ultima preumblare de iarnă, veni să vadă ce mai e pe la noi, și speria o domnișoară de onoare, care se plimba și care ar fi vrut s'o ia la fugă; dar își aduse aminte de sfatul regelui:

— A fugi d'inaintea unui urs este a'l atrage!

Deci nu fugi, dar începu să facă pașii mari, — mai mari de cît i-ereau picioarele. Doamne ferește, însă, s'o ia la sănătoasa! Regele nu dă voie!

Copila ajunsese la căpătăiul meu cu ochii speriați, cu părul plin de zăpadă.

— Am văzut un dobitoc!

Și de frică să nu fie luată în ris, nici nu îndrăzni să spună că se întâlnise nas în nas cu un urs.

— Da, am întâlnit un urs, pe care la început îl luasem drept un câne, pînă cînd îl văzui că ia în brațe un pom.

— Prost dobitoc, într'adevăr, să sărute numai pomul, glumi cine-va lîngă mine.

Și chiar în ziua-aceea vînătorii căutară urmele ursului și'l omorîră.

Pe urmă furăm nevoiți să zicem rămas bun pădurei și munților, minăstirei și Peleşului, care chiar de sub ghiață — năbădăiosul de el — mă sicîia:

— Ei, vezi!?! vezi!?!...

Și rîdea de se prăpădea, văzînd cum mă culcau pe perne și mă luau pe targă, să mă ducă'n yale.

— Ah! secătura, mă gîndeam eu. Nu știe ce dureri afurisite mi-a dat și mai rece ca ghiața își bate joc de mine. Și totuși, cu toată răutatea lui de inimă, îl iubeam încă pe copilul ăsta nesuferit.

Ce iarnă lungă am petrecut atunci, fără să mă pot mișca, cu picioarele în

perne, culcată zile'ntregi, în cele mai ne'nchipuite dureri; și scriam și scriam — câte-odată pictam chiar — par'că nu m'ar fi fost nimir.

Pe urmă, cu mult înainte de a mă însănoși, se declară războiul. Trebui să mă duc prin ambulante, și țineam fără'ncetare pe bieții răniți în brațele mele. Ingenuchiam la căpătaii lor, mai-mai să nu mă mă pot ridica, așa de mă dureau picioarele. Și regele era departe, pe câmpul de luptă, și eu eram singură. Atunci, Peleşul văzu zile frumoase; lăsat în voia lui, doi ani de zile făcu pe dracu'n patru. Zidirea castelului fu întreruptă, căci regele care'și dăduse toți banii soldaților, nu mai avea atîi în cit să'și poată face o casă.

Dar cînd se'ntorcea biruitor, fericire fu pe noi! Trebui să meargă călare de la Plevna la Nicopole, călcînd peste cadavre, pe un frig de 20 de grade. Era înfiorător: în șanțurile de la Nicopole erau 10,000 de bieți prinși, murind de foame și de frig. Regele trecu Du-

nărea, într'un vapuraș de fier, prin mijlocul bucăților de ghiață desprinse de la țarm, amenințat să se'nece la fie-care pas. Iar între Turnu-Măgurele și București fu apucat fără veste de un viscol așa de turbat, că mai mai să'l acopere cu sanie cu tot. Dar nimic nu'l opri: nici dușmanul, când plecă, nici viscolul, când se'ntoarse. Fu un eroū și un izbînditor, și în zadar se'ncercară urzicele să'l birfească.

Se făcea și Peleşul grozav că e un izbînditor. Folosindu-se de faptul că i se slăbise hățurile, se apucă să strice tot ce zidiseră oamenii; dărimă zăgazu-rile, luă cherestelele, ne-mai-lăsînd în picioare nimic din ce'ntilnea în cale și sari mai departe, mai triumfător ca tot-d'a-una.

— Iaca, — zicea dînsul, mulțumit de isprăvile ce făcuse—și unde mai puî că le-am făcut pe toate singur; eū n'am nevoie de armată!

Amețit de isbînda lui, începu să fie foarte bine voitor cu mine și'mî istorisi

povești după povești. Mi le însemnam pe toate în căsuța elvețiană, pînă cînd putui iar să mă urc să scriu în vizuina mea stîlcoasă, colo sus, de-asupra stîlcei. Ce frumoasă fu ziua cînd mă sui iar ! Imi dădură ziua bună toate florile, pînă și adormitele de zorele, zorelele ce nu se scoală nici o-dată înainte de zece, și se culcă cum apune soarele.

Toate florile imi urară bun venit și nu mă uită nici bradul, care, doborît de furtună și agațat de stînci, își trecu mina prin barba de mușchi pentru a'mi zice :

Uite-te, te-ai întors. Nu te-am văzut de mult.

Ab, da ! ce frumoasă fu ziua-aceea ! Turmele se suiau pe pășunile înalte. Auzii lătratul cânilor și văzui suflînd din buciom pe ciobanul frumos din Virful cu dor, ca în diminețile cețoase, cînd își vorbesc din vale'n vale. Ecoul răsfrîngea din munte'n munte notele grave ale cornului, atît de bine, încât caprele întindeau urechea, ca să audă de

unde vine sgomotul. De-asupra capului meu, pe cerul albastru, se înălțau două vulturi; se ridicau cu aripele ntinse, liniștiți, par'că dormeau, legănați de valurile aerului. Și jos de tot, Peșul cînta romanța lui vecinică...

În sfîrșit regele reîncepu să zidească, Italianii lucrau zidăria, Românii săpau pămîntul, Țiganiii ridicau piatra și varul. Albanezii și Grecii lucrau la cariere; Nemții și Ungurii la dulgherie. Turcii ardeau cărămida. Ferăria o așezau Cehii și Polonezii. Francezii desenau, Englezii făceau socotelii. Așa că pe cherestea întilnea sute de costumuri naționale și auzeau vorbindu-se paisprezece limbi. Cîntau, se înjurau, se certaau; era o amestecătură pitorescă și sgomotoasă de oameni, de cai, de boi și de bivoli.

Cit despre rege, sta toată ziua acolo, aplecat pe schelele cele mai primejdioase, conducînd singur lucrările. Numai Peșul și eu nu ne prea suiam de bună voie acolo; eu pentru că nu-mi plăcea castelul, Peșul pentru că nu-î suridea

robia. De-ocamdată ne împrietenisem iarăși; eram o inimă ș'un suflet: nu ne suiam pe schele. Nu îndrăznesc să spun că nu mă urcam din cînd în cînd — și încă pe cele mai prjmejdioase—dar numai de bucurie că mi se înzdreveniră picioarele; și mă scoboram repede, ca să staū de vorbă cu vechiul meu prieten.

— Știi tu, îi zisei eū, că nu'mi place să văd lucrînd pe alții? imi place mai mult să lucrez eū singură.

— Impărtășesc și eū, gustul tēū, răs-punse Peleşul. Dac'ar trebui să privesc înceata activitate a altora, de nerăbdare aș deborda; ceea-ce mi se și întimplă din cînd în cînd.

— Vezi tu, Peleşule dragă, turbez că staū cu brațele încrucișate; dac'aș ști să mînuesc mistria saū ciocanul, nu m'aș mai uita cum lucrează alții. Dar dacă degetele mele n'aū învățat să zidească, știū în schimb să scrie, să picteze și să coasă.

— Ale mele, zise rîzînd Peleşul, nu se pricep de cît să desrădăcineze

pomił, să rostogolească stincile, să se joace cu pietrele de pe țerm, crăpind digurile, cărind trunchiurile pomilor și făcînd alte năzbutiți de astea, tot atît de folositoare pe cît sint de plăcute.

— Zău? zisei, dar mânele tale fac să umble și fierăstraele!

Nu-mi mai vorbi, că'mi strici tot cheful... Da, de pe urma lor am învățat ce 'nsemnează săptămîna și Dumineca...

— Și ce insemnează lucrul!

Ce, lucru se chiamă jucăria asta?

Prietenul Peleş făcea și el ca toți oamenii ce vor să aibă totdeauna dreptate: ca să nu'si mărturisească înfrîngerile și umilințele, daŭ intîmplări lor un alt nume, crezînd ast-fel că aŭ schimbat adevărul. Fiind-că am însă praf de «edelweis» în păr știu toate, dar m'am făcut că nu pricep și mi-am mușcat limba, ca să nu'mi umilesc prietenul. Da, fierăstraele îl făceau să umble, și încă repede de tot. Braziŭ doborîți erau aruncați sub dințiŭ de oțel, cari'i tăiau

și'i făceaă scîndurî, ca să nu mai semene nici pe departe cu pomîi mindri ce odată 'și ridicaă fruntea. Și Peleşul trebuia să-și imbucătățească ast-fel chiar pe amicii lui, căci oamenii răi nu s'au gindit la durerea ce trebuia să simtă torentul, condamnat la meseria crudă de calău!

* * *

Intr'o zi mi se păru că sunaseră clopoței; mă luaî după sgomotul lor, de parte, tocmai departe, în pădure, cu gindul c'o să găsesc copilașul ce mi-anunțaseră... Dar căutaî în zadar, căci nu găsiî nimic, și peste puțin nici nu mai auziî nimic. Văzuî, însă, în fundul pădurei, o zîină, șezind pe o frunză largă de revent. Cio-cănea cu un fir de iarbă în clopoței, și producea un sunet ritmic, dulce și curios. Părul îi cădea în bucle aurii împrejurul grumazului. oprindu-se la cingătoarea ei scumpă, plină de diamante—diamante cari totuși străluceau mai puțin ca ochii ei, căci avea niște ochi albastri, frumoși, încântători ca un colț al cerului. Hainele i-erău subțiri și mătăsoase, țesute din pînză de păiajen; îi a-

copereaŭ frumos corpul fraged, stropit cu picături de rouă ; iar de sub rochia asta minunată se zăreaŭ vîrfurile celor mai frumoase piciorușe ce s'aŭ putut vedea. Se juca, muindu-și vîrfurile degetelor în Peleş, aruncînd în aer bășici de apă, ce străluceaŭ ca un curcubeu.

Apoi veni un pițigoiŭ moțat, care se așeză pe un smîrdar, în fața unui scatiu, și deschise cîlocul ; scatiul îl stropi drept în gitlej, cu apă din Peleş, și rîdea de se prăpădea, văzînd cum sare pițigoiul să'și prinză picătura din sbor—iar risul acesta suna cristalin ca un clopot, însoțit de basul profund al Peleşului. Și cu cit rîdea scatiul, cu atît se adunaŭ mai multe pasări împrejur, căzîndu-se fie-care să prindă cite-o picătură. Și atunci începu în mijlocul pădurei un concert mare, condus de o ghionoaie, care bătea măsura. Și florile la auzul cîntecului acesta își ridicară capetele și fagiî împreună cu braziî strigară :

— Bine ! Foarte bine ! Inc'odată !

Numai urzicele nu ziseră nimic și asta se înțelege; mofturoase cum sînt, se scâlămbăiau că aū auzit artiștii mai mari de cît ăștia.

— Pfiū! flueră mierla, vrei să zici de privighietoare?

— Ce e aia privighietoare? Nicī n'am auzit vorbindu-se despre domnișoara a-cesta.

— Cu toate astea nu cîntă răū, bal-jocori mierla; mai la vale, are chiar oarecare faimă; dar nu se suie prea sus de frică să nu prinză guturaiū. D'aia nu se vede pe *Omul*.

— Eheī, dacā 'ī-e frică de crivăț, trebuie să fie o păcătoasă privighetoarea voastră. Să nicī nu ne mai pomenești de ea; nu vrem să cunoaștem cîntăreți d'ăștia micī!

Mierla 'și lăsă capul pe spate și începu să riză pe 'nfundate, de-aī fi ris că i-a crescut o gușe sub cloc.

Istorisi și celorlalte pasări ce aū zis urzicele, și pițigoiul rise, dar rise să se bolnăvească și mai multe nu. Pe urmă

începu să cînte ea cu flautul, într'un tub de ovăz. Scoase niște triluri atît de melodioase că înduioșă pînă și arborii, cari începură să se miște și într'un avînt de admirație să legene toată lumea astea de plante și de păsări. Codobatura fițind din coadă par-că ar fi trecut'o fiori; unele pasări plîngeau. O șopirlă verde ca smarandul eși să vadă pe muzicanta măiastră, iar un paianjen se dădu jos de pe un pom, lăsîndu-se pe un fir de mătase și se opri la înălțimea buzelor inspirate. Pînă și un gîndac șî-aprinse lanterna și lumina de-a binelea, cu toate că era ziua. Urzicele singure urmară să şușuiască între ele ne-vrînd s'asculte cu nici un preț.

— De nu mi-ar fi fost frică să fac sgomot, cum le-aș mai fi ars cu bastonul meu de munte!

— De ce nu spuși zinei dorința ta? îmi șopti un șearpe, ce se tira lingă mine.

— Drăguță, mi-e frică să n'o sperii.

— Nu-î așa că ești poetă?

— Ei, Doamne! da. Dar asta e de ajuns ca să poți vorbi zinelor? Ori cum, sînt tot femei.

Nu, nu. Ascultă-mă pe mine. Ție o să'ți spună toate, pentru că ai pe buze miere și ochii tăi mai adînci de cît ai celorlalți oameni. Zinelor nu le e frică de ochii d'ăștia, căci văd într'inșii umbră mai multă....

Mă ștersei cu batista pe buze și văzu-i că erau într'adevăr pline cu miere. Nu m'așteptam :

— Ia-ți lira și cîntă, zise șearpele, și vei vedea că zîna te ascultă.

Tremuram, par'c'aș fi cîntat pentru prima oară într'un concert;—aveam și de ce, cînd trebuia să cînt înaintea unor asemeni maestri! Imi întinsei degetele pe coarde și încet încet începui să cînt, dar cu ochii 'n jos, ca să nu văd pe spectatorii, de cari eram sigură că vor pleca plictisiți.

Pe urmă uita-i pe cei ce mă ascultau, și mă gîndii numai la dorul ce'mi frămîntă sufletul,—și cîntecul se născu și

se scurse, cum se naște și curge Peleșul, de o-dată, fără căutare, lin :

*Pentru voi e dulce Maiul ce vă'mbată de plăcere ;
El vă dă la toți speranțe, cînturî vesele și florî,
Pentru mine, ce's ursită să'mî trec zilele 'n durere,
Primăvara mi-e străină, ca și scumpela-î comorî.*

*Ea se'ntoarce totdeauna ca să 'mbrace crîngu'n verde
Și să dea cîmpiei mîndre florî ce'neacă de miros,
Să dea ramurilor cuiburî, unde'n puful cald se pierde
Puiul, ce deschide ochî și se uîlă 'n cer sfios.*

*Eă înî potoleam odăză zetea mea de fericire
Dintr'o albă picătură, ce mi-o dase soarta 'n dar ;
Floarea dragosteî, primită de la cer cu mulțumire,
Mică și cu ochî de inger, luminoșă ca ziua chiar.*

*Dar acolo unde merge fie-care floare 'n lume,
A plecat să nu mai vie și sărmana floare-a mea,
Și de atunci Maiul dulce nu mai vrea să-î șiîi de nume,
Mie nu'mî mai dă nectarul cel dă altora să'l bea.*

*Cuîbul mi-e pustiu, iar crîngul zare mut pentru vecie,
Primăvara vine, trece, țute, par'că nici n'a fost,
Iar eu, pasăre rănită, cînd stingheră 'n colivie,
Fericirea mea pierdută și vieța'mî fără rost.*

— Par'că-î cîntec de mort, drăcuiră urzicele. Și la urma urmei ce nevoie avem noi de cîntec omenesc : avem destul maeștri.

Ascultați birfelele lor fără să-mi ridic ochii, căci într'adevăr mi-era frică să nu fi stricat, prin cîntecul meu, frumusețea nopței acesteia încîntătoare, de Mai. Dar ce 'mi venise să cînt? Ce aveam s'ascult de sfaturile unui șearpe? — Simții că mă atinge cine-va ușor pe umăr, un obrăjor mîngios 'mi atinse fața, o sărutare 'mi închise ploapele. Cînd mă deșteptați, ce 'mi văzură ochii? Zîna, care ședea pe genunchii mei, privind-mă și păsările toate adunate împrejur, uitîndu-se la mine curios. Din ochii albaștri ai miosotisului curgeau lacrimi de înduioșare, pomii se legănau oftînd. Apoi se făcu tăcere.

— O, Iertați-mă, voi sinteți fericiți și încîntători, eu sint un nor ce am venit să întunec soarele veseliei voastre. Adio, mă duc și plînsul meu nu'l veți mai auzi nici odată.

— Stăi, șopti zîna, noi vrem să te ajutăm. Veți avea parte de fericire, dar drumul ce te va duce la dînsa va fi greu. Putea-vei oare să'l străbați pînă

la capăt? Ești regină și 'ți trebuie un moștenitor. Așa e? Ei bine, am să te duc într'un paradis, unde ai să 'ți'l alegi; îți mai spun însă înc'odată că drumul va fi greu. N'o să 'ți fie frică?

— C'o să'mi fie saū nu, asta nu știu. Tot ce pot să 'ți spun e că te voiū urma în toate primejdiele.

De-abia sfirșisem și se lăsă o noapte neagră ce mă făcu să aiurez. De odată se deslănțui o furtună groaznică, bubind înspăimintător, desrădicinind arborii și culcînd la pămînt trunchiurile lor sfărîmate. Mă înspăimîntai așa de tare, că'mi pierdui de mai multe ori răsuflarea.

— De faci un pas înainte, te mîncî! urlă un balaur, ai cărui ochi ce se întorceau în orbite ca două roate de foc, mă orbi.

Imi stăpîniî bătăile inimei și'î spusei:

— N'ai să mă mîncî; caut un moștenitor pentru regatul meu și voiū merge înainte; știu, însă, c'ai să-mi arăți calea.

Atunci balaurul întoarse capul și lu-

mină cu focul privirei lui o potecă ripoașă, ce se 'ntindea prin niste stînci negre, acoperite cu pomi, ce se sbuciu-mău gemînd. Hidra mă strînse cu putere în inelele ei tari și mă luă cu dînsa, ducîndu-mă cu o iuțeală amețitoare. La fie-care pas trebuia să mă păzesc să nu mă lovesc cu capul de stînci. Dar jos se rostogolea cu un sgomot infernal un torent care nu semăna cu Peleşul, și care arunca flacări albastre. Balaurul mă duse tot mai departe. pînă la capătul unei prăpăstii înfiorătoare, pe care o lumină cu ochii lui dogoritori.

— Sări aci jos, strigă hidra, și 'ți vei găsi drumul. Iar vocea ei răsuna sălbatic, mai tare de cît țipetele furtunei, mai grozav de cît gemătul torentului ce se prăvălea printre stînci.

Mă oprii un minut, căci m'apucau amețelile uitîndu-mă 'n jos, dar de odată auzii un ris drăcesc, care mă făcu să leșin.

— Femeie fricoasă, urlă vocea nu meriți să ai copil!

Nu știu cum, mă simții alunecînd în prăpastie, neliniștită că nu-î mai dau de fund. Nu știu dacă 'mî-era frică sau nu. La urma urmei ce putea să mi se 'ntîmple mai rău? Să mor! lucru de alt-fel foarte obicînit. Dar nu mi se întîmplă nimic (pentru că visam); atinsei pămîntul și văzuî că trăesc. Mă sculai curagioasă și privii împrejur.

Mă aflam pe un țarm pustiū. Din toate părțile țîșnea apă, care se roșia la razele ochilor balaurului ce privea de sus.

Fie-care picătură de apă ce cădea se prefăcea într'o omidă scîrboasă. ce se strîmba la mine amenințător. Nu mai puteam de frică.

— Asta trebuie să fie răzbunarea vr'unei iele, îmi zisei eu. De sigur că mă pedepsește pentru că le am stricat veselia primăverei. În acelaș timp isbucni un cor drăcesc, care făcu de rîs bîetul meu cîntec, un cor par'că eșea din fundul pămîntului, parodiindu-mî plinsetul în majore și minore, țîpîndu-l în secunde, în terțe, și 'n septimî, mărit și micșorat,

într'o măsură cînd îneacă cînd repede: un adevărat tărăboi care 'mî îndurera nervii; par'că i-ar fi înțepat cine-va cu un fier roșu.

Desnădăjduită, lovii coardele lirei mele cu atîta putere, că săriră în bucăți, scoțînd un acord sălbatec și dureros. La sgomotul acesta neobișnuit de harpă zdrobită, urletele d'împrejurul meu încetară; numai stîncile repetară trimițînd din eco în eco vibrația cordelor rupte pe vecie.

Cînd auzii ecoul acesta suprem murînd departe, mi se rupse inima. În suferința mea crudă, lăsaî să'mî cază lira, care fu apucată și dusă de vulturî; în salturî sgomotoase, virtejurile o aruncau de ici colo, lovînd'o de stîncile pietroase; și la fie-care lovitură, bubuia ca tunetul și răsuna de sguduia pămîntul. Mă uitam lung după biata mea harpă, lăsată 'n voia valurilor tot așa cum fusese lăsată în furtuna inimei, cînd de odată din undele furioase se iviră o mulțime de ghiare, care o prinseră din lîngă și 'î

întinseră alte coarde — coarde care să poată îndura toate durerile. Apoi 'mî-o aruncară 'n brațe. De atunci harpa mi se păru de aur, dar simțeam că ardea. Nici n'apucam s'o ating și mă 'nflăcăram.

— Cîntă ! îmi strigară atunci în cor, toate strîmbele.

— Cîntă și zi'î și din gură ; sau dacă nu, nu'ți mai daū drumul d'aci, sbieră balaurul din virful prăpastiei.

Zădarnic mă'ncercam însă să scot un sunet din coardele astea noi, căci tot mai ardeau de jarul din care fuseseră scoase.

— Cîntă ! mai auziî poruncind înc'odată, chiar din fundul inimei mele.

Atunci ridicai lira în voia Domnului și instrunai coardele, însoțindu-mî cîntecul. Nu știu ce cîntam ; erau niște acorduri pierdute, cari spuneau nemărginirea durerii mele. Și parcă lira mea își luase avînt și mă ducea și pe mine împreună cu dinsa.

Dar vedenia îmi luă înapoi harpa minuată și o lovî de un zid stîncos, tăind

o poartă. De-abia putui să mă strecur după dinsa, ca s'o iaș, căci nu vream s'o pierz, și mă găsi într'o sală de ghiață, dar așa de strîmtă că nu puteam să înaintez de cît tîrîndu-mă. Poarta se închise singură în urma mea, cu sgomot, par'c'ar fi tunat. În acelaș timp frigul mă îngheța toată ; pulsul nu'mi mai bătea ; auzeam vibrarea harpei, care mă chiema.

— Nu pot să mor, nu vreau să mor, îngînaî desnădăjduită. Nu, pentru că trebuie să caut un moștenitor tronului țarei mele !

De-abia pronunțai cuvintele acestea și plămîniî mei respiră mai ușor ; apoi mă tîrî, mă tîrî mereu înainte, cu toate că mi se părea că'mî pierdusem membrele, din care vieața eșise afară, din ce în ce înaintasem.

De-odată 'mî veni în gînd să aburesc pereții de ghiață și iată că se despîcară, lăsîndu-mă într'un pustiî de zăpadă. Atît cît puteam vedea cu ochiî, nici țîpenie de om ; zăpadă și iar zăpadă ; iar

pe de-asupra o noapte de iarnă strălucitoare și rece.

Oh! după atâtea vedenii urite, ce frumoase și scumpe mi se părură stelele... Dar unde eram ? Atinsesem Polul Nord ? Frigul îmi îngheța pe gene lacrimile ce'mi cădeaă în singurătate. Atunci simții că pentru a'mi găsi calea în înfundăturile stincoase și în pustiul inimei — pe unde toți trebuie să trecem — nu trebuie să pling. Dar ce posomorît era cîmpul acesta neumblat. Nicî cel mai mic sgomot : o tăcere înspăimîntătoare. Stetea par'că și aerul. Pe zăpada fecioară, în care mă infundam pînă la genunchi, nu mai călcuse nicî un picior de om. Și frigul se făcea așa de tare, că nu mai simțeam nimic de cît o lene covîrșitoare. Imî veni de mai bine de o sută de orî în gînd să mă așez pe covorul acesta alb și să dorm un somn vecinic. Dar strigai :

— Pentru țară !

Și atunci nu mai avui nicî un vis dureros, nicî o neliniște de poet. Imî revenea puterea și cu dinșa odihna tru-

pului și liniștea inimii; îmi scuturați amorțea și cu toate ostenele prin care trecusem, îmi urmați drumul înainte. Iar când buzele mele împietrite și rănite nu mai vrură să strige vorbele astea sfinte *Pentru țara mea*, biblii pe cea din urmă. De-odată zării la lumina lunii umbra unui urs alb. Se ridică în două picioare, cât de mare era, și începu să mă sgarie, întinzându-și labele catifelate de-asupra capului meu, întocmai ca o critică răutăcioasă care pune bețe 'n roate unui așint frumos. De frică, o luați la fugă spre un țarm, unde niște ape negre ca cerneala, se uitați la mine urât. Ajunsă, mă descălțați, hotărită, îmi scoseți rochia și mă aruncați în not. Dar peste puțin auziți în urma mea suflarea repede a ursului care cu labele lui uriașe, despica valurile mult mai repede ca mine.

— Dacă trebuie să pier, îmi ziseți înc'odată, mai bine mă'nec de cât să fiu sfișiată.

Și mă lăsați la fund. Coborâți printre

straturile lichide, și nu mai dădui de fund. În căderea asta moleșitoare simțurile mi se înmuiaseră, era aproape să 'mi pierd cunoștința și crezui că mi-a venit ceasul. Dar mă deșteptai iarăși și mă regăsiți în mijlocul scaieților și ai spinilor, ce cresc pe nisipul pustiurilor. Intii mă cuprinse o bucurie nespūsă, cînd văzui iarăși soarele luminîndu-mi fruntea.

Îmbrăcată cu o rochie subțire, cu picioarele goale trebuia să trec prin mijlocul buruienelor, unde niște urzici înalte cît pomi mă loveau cu rămurile lor otrăvitoare. Biciuită de ele, mergeam cu picioarele sîngerate de țepi, cu capul înfierbîntat, cu gîtul uscat de căldură; dar ceea-ce era mai înspăimîntător în pădurea aceasta blestemată, era o șoaptă fioroasă, care spunea despre mine cele mai mari răutăți. Aș fi vrut mai bine tăcerea nepăsătoare din pustiul de ghiață. Rîdea că'mi zărise pe vîrfurile degetului o pată de cerneală și arta mea fu așa de batjocorită că făgăduii să mă las de poezie. Da, își bătui joc pînă și de că-

lătorie mea dureroasă prin mijlocul vieții, pînă și de vorbele mele scumpe ce le păstram ca un talisman: *Pentru țara mea!* Mi-astupați urechile, ca să nu mai aud, dar spinii îmi smulseră mîinele și mă siliră să ascult batjocorile ce mă loveau din toate părțile.

— Apă, strigați înșfîrșit.

Atunci urzicele se dădură 'n lături ca să'mi facă loc spre o apă stătătoare, și 'mi ziseră în ironie:

— Iată-ți calea. Ia-o p'acolo. Veți putea să'ți potolești setea și să'ți răcorești gușa.

N'aveam ce să fac; trebuia să mă 'ntorc înapoi sau s'o iaș prin mijlocul mlăștinei. Intrați hotărîtă în mocirla asta murdară, — plină de toate necurățeniile, respingătoare pentru un artist — în care mă infundam pînă la glesne, pînă la genuchii, pînă la mijloc, pînă la umeri, sub razele calde ale soarelui, ce mă ardea, par'c'ar fi voit să mă omoare mai repede. Mergeam mereu, dar cînd mocirla infectă mi-atinse buzele, scosei un strigăt de

groază. În acelaş timp simţii sub picioare un corp solid, care se mişca şi care mă scoase la ţărm. Când mă uitaî împrejur, mă văzuî pe spatele unui crocodil desgustător, d'înaintea căruia o luaî la fugă, sub stratul de nomol ce'mî îngreuna hainele sfişiate.

Şi d'înaintea mea, o altă cimpie — par'că era o pustie africană — îşi întindea nisipul de nu se mai sfirşea. Incolo, tăcere. Doborită, mergînd la o moarte sigură, de-abia mă tîram.

Insfîrşit, văzuî în depărtare o formă albă. Mă îndreptaî spre dînsa şi după nişte sfortări ne'nchipuite, ne-mai putînd să vorbesc o silabă, ne-mai-fiînd în stare nici să clipecesc din ochi, ajunsei la un Sfinx de marmoră albă. Horcăind răguşită, mă lăsaî să cad la picioarele lui.

— Piatro !... murmuraî cu glasul slăbit, fără să pot plînge, de tare ce'mî ardeaî ochiî.

Atunci văzuî curgînd din sinul Sfinxului o apă limpede. Imî adunaî puterile şi agăţîndu-mă de piatră ca un copil de

sînul mamei sale, băuî și iar băuî, fără ca, însă, să'mî potolesc setea. De-odată țîșni din sînul Sfinxului o altă apă, așa de rece, așa de frumoasă și de curată, încît simțindu-mă scaldată de dînsa, mă crezuî fericită. Cu ochii închiși, mulțămîtă să simt răcoarea aceasta binefăcătoare, rămăseî cu fruntea lipită pe sînul de marmoră și mă gîndii că tot așa de mulțumit trebuie să fie și cîmpul, cînd după secetă vine ploaie.

Mă deșteptai din vis și totuși rămăseî cu capul răzimat de inima Sfinxului; dar ce'mî văzură ochii?... Mă frecai la ochi și iar mă frecai și totuși ce'mî văzură ochii era adevărat. Da, împrejurul meû se'ntindea paradisul, așa de frumos cum nu l'ar putea descrie nici o gură omenească; — căci grozăviile iadului se descriu mai ușor de cît splendorile cerului.

La început nu văzuî de cît vedenii diafane. Dintre pomi ce răsplineau parfumuî, și umbre, nu cunoscui nici unul, atît îmi păru rodul lor de straniu și de

bogat. Printre ramurile aplecate, frumos ca azurul cerului, se zărea un loc înconjurat de flori; și printre cascadele ce se asvîrleaș stropind cristale limpezi, alergaș sbenguindu-se un popor întreg de copii: era regatul nevinovașilor.

Un copil agășat de coarnele unui cerb, alerga în galop printre ramuri. Trei, patru, ședeăș tolăniș pe iarbă; alșii se gidilaș cu gazelele, pe cînd un copilaș se aplecase sub o căprioară să sugă din țîța pe care de-abia o lăsase un păun. Un leș trecea maiestos, iar un copil, culcat pe spatele lui, cu capul răzimat de mină, frumos ca un soare, dormea liniștit. Aproape de el, o panteră ținea o copilă sglobie, făcîndu-l giumbușuri, ca s'o facă să petreacă; pe urmă o așeză pe o foaie de palmier. Mai departe niște drăcușori se agășaseră ca niște vrăbiș cotropitoare în vîrfurile unui pîersic gigantic, aruncînd poame minusișelor ce se'ntindeăș de jos. Mai pușin șgomotoase, copile rumene împleteăș cunune de iasomie, de violete și de trandafirș saș își țeseăș

cu degetele lor mici și stîngace, hăinuțe înflorite. Pe urmă se dichisiră și se duseră să sărute un prunc drăguț, ce tocmai se deștepta într'o frunză de magnolia. În acelaș timp sburdalnicii ce se îmbăiaseră ieșeau la țarm, întinzîndu-și aripelile, să se usuce la soare.

La capătul grădinei strălucea o poartă care se deschidea și se închidea mereu, lăsînd să intre înăuntru oaspeții noi, primiți cu strigăte de veselie. Cînd intrau, erau posomorîți; dar îndată fața li se lumina de bucurie. Hainele cu care veniseră îmbrăcați de pe pămînt dispăreau și îmbrăcați la rîndul lor cu flori, dispăreau în umbra pajiștelor verzi, pînă ce le creștea și lor aripă, aripă cu care puteau să se'nalțe în virfurile pomilor.

Cînd văzui după un mirt o fetiță jucîndu-se cu o minge de zăpadă și alergînd după o gazelă, era să'mi vie rău, căci copila asta era fata mea!... Ar fi trebuit să'î întind brațele, dar mă cuprinse o moleșeală așa de ciudată o așa lipsă de voință, că nu putui să fac nic

o mișcare și lăsați să treacă ființa asta scumpă, pe care o văzusem neconținut, de la naștere pînă la moarte. Și văzuți copiii întristindu-se, de cîte ori venea cîte-o zină de le tăia aripele, ca să-întoarcă prin porțiță, pe pămînt. Poate că unde le e dor de Paradis, nu vor să vorbească copiii în primul lor an de viață, de paradisul unde nu știați ce e foamea și frigul, unde nu cunoșteau plînsul și certurile; numai cînd au uitat desmierdările vieții d'înainte, numai atunci încep să se obișnuiască cu traiul oamenilor și să le vorbească limba.

Cîte ceasuri, cîte zile, cîte săptămîni am stat așa, la sînul Sfînxului, n'aș putea să spun. Pacea ce-mi coprinsese sufletul desființase timpul.

În sfîrșit buzele statuei antice se mișcară și gura ei prevestitoare, vorbi cu vocea adîncă :

— Alege-ți un băiat de aci și ia-ți-'l!

— Dar nu vreați să'l mai iați.

— Ai uitat calea grea ce ai străbătut ca să ți-l găsești?

— Ce, așa grea mi-a fost calea? Am uitat tot. De aci 'nainte nu mai doresc nimic; de cînd mi-am potolit setea la sînul tău ferinecat dorințele aū murit în mine.

— Totuși, spuneai că ai făgăduit țării tale ceva.

Vorba asta mă puse pe gînduri.

— Ei bine, îi zisei după o pauză lungă. N'ar fi bun de rege còpilul acesta adormit pe spatele leului?

— E bun, răspunse Sfînxul, dar nu se va sui pe tron. Va muri tînăr și va fi plins de popor.

— Dar ăstălalt care călărește pe un armăsar?

— Va fi un viteaz, dar va cădea în prima bătălie.

— Dar cela care stăbate înot, așa de îndrăzneț, lacul?

Va fi mîngîierea unei văduve.

— Dar acela care bea din caliciul unuī crin?

— Va fi lacom, calic chiar, ceea-ce nu face pentru un rege.

— Dar acela căruia i se taie aripele, spre a fi dus pe pământ ?

— N'o să fie lucru mare de el, și cei ce'l vor iubi, vor fi amăgiți.

— Dar acela ce se tăvăleşte prin nisip cu un tigru? Știu c'o să fie voinic și îndrăzneț !

— Va fi crud și sîngeros și va face cele mai îngrozitoare crime.

— Dar cel ce se joacă pe spatele elefantului ?

— Va fi dat jos de pe tron și va pribeגי prin lume, fără patrie.

— Dar acela care doarme liniștit într'o magnolia ?

— O să'și trască viața trist și părăsit și o să'și vază murind toți copiii.

— Dar acela care 'și soarbe apa din podul palmei ?

— E leneș și n'o să-ți placă.

— Dar acela care 'și pierde vremea jucîndu-se cu un șir de mărgăritare ?

— O să fie un mincinos.

— Dar vorbărețul acela căruia îi fac curte pasările și flecărește cu dînsese ?

— Va fi ușurel.

— Dar acela care se uită visător în apă?

— Va fi un poet și un cugetător mare, dar sănătatea lui șubredă nu'l va lăsa să'și ajungă scopurile.

— Dar acela care plutește pe aripele unui vultur?

— Va ajunge un mare om de stat, dar își va vedea țara atât de nenorocită că va albi înainte de vreme.

— Dar acela care culcat pe burtă se uită cu așa mare băgare de seamă la ierburii și la insecte?

— Va ajunge doctor mare și nu'l vei putea răpi omenirii suferinde.

— Dar vezi că tocmai asta îți irebue mie: unul care să fie în acelaș timp doctor, om de stat, războinic și mai știu eu ce. Și cuminte și mare.

— Ei! Moise a venit numai odată și nu se va mai întoarce.

Plecat astfel pe sînul Sfinxului, priveam Paradisul și nu găseam nici un copil care să îndeplinească dorințele

mele. Cu cît căutam, cu cît întrebam și alegeam, cu atît mî-era mai greu să mă hotărăsc. Să dau greutatea unui tron celor ce așteptaū fericirea, n'o voiam; bolnavilor și slăbănogilor, nu vream să le dau meseria grea de rege; nu'mî aleseî nicî din cei slabi cu duhul saū pe carî îi așteptaū cite o nenorocire, pentru că poporul ar fi suferit împreună cu dînșii.

Nu'mî venea la socoteală nicî unul, nicî unul; dar mă făcusem atît de nepăsătoare, că nu mă 'ntristaî. In sfrșit ziseî :

— O să rămîn aci și o să mă fac și eū Sfinx. Alt-ceva nu mai doresc.

La vorbele acestea dispăru d'inaintea mea tot paradisul și nu mai văzuî nimic de cît pustia nemărginită, mîndră și luminoasă, nemișcată și fără suflare. Cît puteaî vedea cu ochii, numai valuri de nisip. Și in tot golul ăsta nimic, de cît eū și Sfinxul.

Sfinxul părea că nu vorbise de mîi de anî, și că nu va vorbi pînă cînd alți

miș de ani se vor scurge. Mi se părea din ce în ce mai curios cum aș putut să vorbească buzele astea de piatră, și o tristeță măreață îmi cuprinse inima, cu toate că băusem din sînul marmorei albe indoiala și cumiștenia, nepăsarea și jertfa. Și nu știu cum, în mijlocul pustiei mă gîndii de-odată la pădurea mea așa de verde, la Peleşul meu așa de răcoros, — și murmurînd cuvîntul *Peleş*, adormii.

* * *

Cînd mă deșteptai, mă găsiî într'o peșteră mare, plină de cristale. Sus, pe un tron de granit, dormea o femeie de o frumusețe rară. Părul ei negru, resfirat pîn' la pămînt, era legat de stîncă cu inele de iamante. La briu avea un lanț de aur, la picioare altul. Ochii ei negri, nemișcați, priveau în zare, însă nu așa de mîndri și linștiți ca ai Sfinxului, ci schimbînd culori, par'c'ar fi privit de parte, 'n lume, cum se schimbă lucrurile, bune și rele.

— Unde sunt? întrebaî încet.

— In casele întunecoase ale Peleșului și ale mamei lui, îmi strigă la ureche o voce cunoscută.

Și băgaî de seamă că sălbatecul meu

prieten curgea din sînul unei femei minunate, și că'î mîngia părul mereu.

— Nu-î așa că e frumoasă mama? O chiamă *Dorul*, zina dorinței. De-ai vedea tot ce luminează soarele, ai zice că'î nimic pe lingă tot ce poate să'î arate dînsa.

— Dar ce cată lanțurile?

— Pentru că zina dorinței era prea haïmana și nu făcea de cît să fugă și să călătorească. Nu se lăsa să fie prinsă nicî odată. Atunci duhul Caraimanului se luă după dînsa prin munți și prin văi, pînă cînd o prinse și o înlănțui în peștera aceasta unde venise să se adăpostească. A plîns atît de mult, că din lacrămile ei m'am născut. Acum nu mă plînge; dar mă trimete în lume, din ce în ce măi departe — și mă face tot măi curios să cunosc lumea.

— Și negreșit că tu 'î povestești tot ce ai văzut.

— La ce bun? Ochiî ei străbatî zidurile temniței în care stă închisă și văd departe, în cîmpurile văzduhului. Așa

te-a văzut și pe tine zăcînd în pustiū și mi-a zis:

— Peleşule, dacă nu te duci s'o cauți numai de cît, prietena ta o să împietrească.

Atunci am trimes două sute de duri din munte cari te-aū ridicat, pe cînd dormeași și te-aū adus aci.

— Mai bine m'ași fi lăsat pe sinul Sfinxului, să mă fi făcut Sfinx și eu.

De odată vocea femeii minunate răsună atît de dulce, c'ași fi crezut că peștera s'a prefăcut într'o orgă cerească.

— Ești încă tot a pămîntului și cu voe saū fără voe, trebuie să te daū înapoi oamenilor.

— Ce'mi folosește? De azi înainte nu'mi mai pasă de viață nimic, pentru că nu mai am nici un dor.

— O să te 'nvăț să dorești iarăși.

— Privește încotro mă uit eu și ai să vezi frumusețea, mărirea și strălucirea vieții.

Zicînd vorbele acestea, se uită lung spre un punct al stîncei. Și stîncea se

despică în două lăsînd să se vadă o boltă aurită, acoperită cu un diamant : sub care erau îngrămădite comorile pămîntului.

— Lumină ! strigă zîna Dorului cu o voce care cutremură toată peștera.

De odată bolta se aprinse într'o lumină așa de orbitoare, că trebui să 'nchizi ochii și apoi să-î deschid încet-încet, ca să-î învăț cu lumina.

— Nu'mî trebuesc avuți, zisei nepăsătoare.

— Știu, răspuse zîna.

Atunci bolta aurită se cufundă și zării dincolo un arsenal imens, împodobit cu arme de toate felurile și mărimile, cu tunuri grele și mari cit niște turnuri, putînd să verse prin gura lor lava unui vulcan.

Iar mai departe se vedea o mare imensă, pe care se legănau vapoare, sub un soare orbitor.

— Și ce să fac cu astea toate ? întrebai.

— Cu aur și cu arme se poruncște în lume ; imî răspuse zîna ; ce, nu știi ?

— Nu-mi place să poruncesc lumii; mă ispitește mai mult să'î plac și să mă fac iubită de dînsa.

— Atunci uite-te mai departe.

În acelaș timp tunurile începură să bubue îngrozitor, sguduind tot pămîntul; vapoarele se cufundară toate de o-dată, și din marea ce se roșise ca de o aureolă boreală, eși un fum galben, în care se vedea toți maștrii artei, învîrtindu-se înprejurul operilor lor.—Dar operele astea erau desăvîrșite, idealizate, ast-fel cum și le făuriseră ei. Și cîntecul marilor simfoniști se înălța preschimbat într'o armonie cerească, așa de dulce de auzit la urechia muritorilor, că de-abia puteau să rabde extazul mulțumirei.

— N'ai vrea să fii și tu printre dînșii? întrebă zîna Dorului.

Insfirșit răspunsei:

— Eă un maestru al artei? Dar cine sînt eă ca să am o ast-fel de dorință? Nu sînt de cit un bîet cîntăreț al pă-

durei și mă mulțumesc să'î iubesc de departe.

Apoi îngenuchiaî.

— Atunci uite-te colo!—strigă vocea înspăimîntătoare.

Uite-te colo, dacă îndrăznești, și atunci o să vezi ce-ai fi dorit!

— Te rog nu te uita, nu te uita, întrerupse de odată Peleşul.

Nu te uita, pentru că mama e rea.

Cu toate astea îmi sforțai ochii și privii o nouă vedenie.

Era chiar regele și cu mine, și aproape de noi o fată frumoasă, Maria copilul nostru, așa cum era să fie azi—vai!—strălucitoare de grație și de noblețe. Mai erau împrejur o mulțime de alți copii drăgălași, tot copiii noștri, dintre care pe cel din urmă îl țineam în brațe. Drăguțul! Avea bucelele blonde și privirea dulce, par'că era un un inger de Rafael.—Dar la vedenia aceasta căzuî fără suflare.

Cînd îmi venii în fire, Peleşul îmi

mîngia tîmplele cu undele lui reci și bine-facătoare.

— Ei, ți-am arătat ce-ai fi dorit! mă întrebă zîna.

— Nu, răspunsei, ridicîndu-mă, de cînd mi-a arătat Sfinxul paradisul încîntător, nu vreau să mai chem pe nimeni în viața asta pămîntească, bîntuită de atîtea rele.

— Totuși o să-ți aduci aminte de ceva, căci e tot la ce-ai ținut mai mult pe lume. E carne din carnea ta, sînge din sîngele tău. Privește, e Poesia!

Și din pămînt se ridică o muză, ținînd în mîna o chitară. Era mai frumoasă de cît toate frumusețile ce le văzusem pîn'atunci. Ochii ei copleșiți mă priveau nevinovați, blînzi ca o poezie, albaștri ca o corolă de gentiană, adînci ca cerul nemărginit, ce acoperă lumile pe cari inteligența noastră le ghicește, dar nu le cunoaște niciodată. Părul îi cădea pe obraz ca niște raze aurii și la fie-ce suflare se ondula ca un lan de griu, sub adierea zefirului. Bu-

zele i se deschideaă, par'c'ar fi voit să cînte, în timp ce degetele ei trandafirî treceaă lin prin coardele chitarei, ca un vînt de seară printr'o harpă eoliană.

Stam  toată numai urechî și ochî, de abia  inîndu-mî răsuflarea ; dar sunetul și vedenia se dep rtaă din ce în ce și e  le urmăream fără să'mî da  seama. Mi se păru că mă chiamă cine-va înapoi, dar mă f cuî că nu bag de seamă și fugî după Poesie par'c'a i fi avut arip .

Trecuî peste o mare fără să mă fi confundat, ca și c nd aș fi mers pe p m nt, apoi peste un c mp de flac rî și însfirșit peste un lac de aur, fără să știu că m'apropriam de mijlocul p m ntului, unde o voce vecinică c nt  armonia sferelor.

Oh ! ce vedenie frumoasă ! Cop ,  tiu  voi ce e poezia, pentru un poet ? Bucuria și casna ; și-ar da pentru d nsa toate bunătățile vie ii, fericirea și onoarea, bog  iile și cop ii, inima chiar, dac'ar trebui.

Apoi, ca Pythia antică nu mai văzuî împrejurul meu de cît niște aburî tremurătorî, turburî și deșî, în cari vedenia mea se topi. Dar în acelaș timp mă simțîi cuprinsă în brațele magice ale Muzei și'î simțîi aproape suflarea, pătrunzindu-mî fibrele cele mai ascuse. Eram mulțumită cum nu mai fusesem nici odată pin'atunci.

Fiind-că pacea asta măreață se făcuse fără să'mî atingă simțurile, crezuî că murisem, dar îmi venîi repede în fire și deschiseî ochiî, deșteptată de un sgomot cunoscut. Ce schimbate mi se purură toate !

* * *

O ceață tomnatecă străbătea printre arborii ale căror frunze cădeaū una cite una, ruginiū saū galbene, fișiind ca o șoaptă. Din toate părțile ieșeaū ciuperci, ce mă priveaū mirate ; nici eū nu le cucoșteam.

Stinca pe care ședeam, picura și pe fie-care ramură licărea o boabă de diamant ; eraū incrustate pînă' și pînzele de paianjen. Numai brazil păreaū mai uriași prin ceață. In toată pădurea nu se auzea de cit picăturile de rouă, ce cădeaū pe frunzele moarte, și, la picioarele mele, gilgitul riulețelor. Peleșul părea că nu mai vrea să m'asculte. Trecea pe lîngă mine fără să se uite, serios, par'c'avea treabă.

— Ei, Peleşule ! striga! — Dar nu mă auzi.

— Ei, Peleşule, n'auzi ? Ascultă !...

— N'am vreme.

Iată ce'mi răspunse Peleşul, el, care cu toate astea stă de trăncăneşte cu toate florile şi pribegeşte prin atitea văi.

Nu mai avea vreme să m'asculte, Dumnealui !

Ia ascultă, Peleşule, pe ce lume trăeşti ? Ce-ai păţit ? Nicî nu te mai cunosc.

— Cum, nu ? Servesc pe regele tău şi ocup la castel o slujbă mare ; eu dau apa şi lumina !

— Ei aşî, lumina !

— Da, da, lumina. Muncesc jos şi trimet lumina sus. Salutare, sînt grăbit !

— Vă cer ertăciune, «Domnule de la Peleş !», dar ascultaţi-mă să vă spun o singură vorbă : Adevărat că am lipsit toată vara ? Am dat deja în toamnă, sau visez eu ?

— Cum toată vara ! ? Ce, crezi c'ai lipsit numai o vară ? Ehe!, tu să fii să-

nătoasă, au trecut multe veri de-atunci și, dacă nu te superi, tot atitea erni. Multă apă a mai curs de-atunci pe sub podurile mele!

Auzind vorbele astea, mi se făcu frică
— Dar ce-or să zică cei de-acasă, de lipsa mea?

Nimic, pentru că n'a băgat nimeni de seamă. În timpul acesta regele a isprăvit castelul; a cumpărat tunuri, a construit căi ferate, a creat fabrici.

Ia uite-te puțin pe vale și vezi cum mai lucăm noi ăștia, Prahova, Urlătoarea, Reaua și Azuga!

Nu, n'a băgat nimeni de seamă, cu atit mai mult că te vedem mereu printre noi.

— Eă, printre voi? Dar am fost de-am ocolit toată lumea; m'am dus pînă și 'n fundul pămîntului.

— Oh! a fost dusă numai jumătatea ta... Intoarce-te acasă, liniștită și n'o să se mire nimeni.

— Dar cum o să mă 'ntorc acasă cu mîinile goale?

— Ce, goale sînt oare mîinile unde vîd o pensulă și-un condei?!

Și pe cînd Peleşul vorbea, prin pădure trecu o fișietură, care scutură praful și făcu frunzele să sboare ca niște fluturi; iar crivățul ritma valsul lor cu o suflare tristă și veselă în acelaș timp par'c'ar fi știut că cîntă de mort. Iar brazil își legănau capetele încet, ca un om care se gîndește la multe, dar nu vrea să mai spue nimic.

— Fă ca mine, zise Peleşul, lucrează înainte. În slujba regelui tău e bine, căci e bun și drept. Iar cînd imi poruncește ceva îl ascult orbește, fără să mă codesc.

Cînd imi zice : «Peleşule, puțină apă!» mă sui repede pe acoperiș; zice «Peleşule, lumină!» mă reped la turbine și mă rostogolesc pînă-î dau atita lumină cit îi trebuie. Zice el «Peleşule, mai trebuie lemne!» m'apuc să tai cu fierăstraele și tai și tai ori ce pom imi ese înainte, căci stăpînu-meu știe ce face. Vrea să vadă o cascadă? Îi sîr înaintea

ochilor cit îți place. Negreșit, am avut eu și cu regele tău cite-va neînțelegeri, dar acum merge strună... Ai să vezi că așa o să fie și cu tine. Îți cunosc eu condeiu, fuge de se prăpădește. Nicăi n'o s'apucă să'l puie pe hirtie și cit o simți-o sub piciorușe o s'o ia la galop, mai mai să nu-l ajungă cu gândurile.

Îmi îndreptai pașii spre castel. Prin ceață răsăreau turnulețele, semănînd 'ca niște brazii ce stăpîneau împrejurimile.

Cînd intrai, un spiriduș ce sta la capătul scării, ținîndu-și într'o mîină pălăria, iar în cealaltă o lămpioară, îmi zise, salutîndu-mă :

— Stăpînu-meu, Peleşul, m'a trimis să văz ce poruncești.

În mijlocul scării ședea alt spiriduș, care 'mi zise de asemenea :

— Stăpînu-meu, Peleşul, m'a trimes să 'ți spun că, dacă vrei, pot să te duc și 'n fundul pămîntului. Sus era un alt spiriduș, care'mi spuse și dinsul.

— Stăpînu-meu, Peleş, m'a trimes să 'ți spun că bogățiile noastre sînt ale

tale și că poți să ei dintr'insele cite poștești, ca să le dai cui veți vrea.

Noaptea sosi și împrăștie ceața. Luna plină se ridică de-asupra Piscului-Ciinelui și luminează castelul cu lumina ei liniștită.

Eram așa de obosită că trebuia să dorm numai de cit. Dormii și luna făcu ocolul castelului singură, ascultînd cascadele Peleşului, ce-î cîntară romanțe toată noaptea.

Cînd ceasul din turn sună trei, mă deșteptai, trecui în camera mea de lucru și aprinsei o lampă frumoasă, cu «abat-jour» verde. Intr'o oglindă mare din fața mea, castelul și brazilii îi proiectau umbrele. Dar ce mai vedeam împrejurul meu? O mulțime de spiriduși, pe cari 'i lumina cite-un licurici prins în pălărie, și cari erau atît de ocupați că nici nu băgaui de seamă că mai eram și eu p'acolo.

Imi culeseră florile cele mai frumoase, mușchi și ciuperci, foi și bureți, pe cari îi așezaseră pe caetele mele de

lucru, ca să-î am ca modele de desen. Iar drept în față îmi puseră o mulțime de oglinjoare, unde se reflecta toată lumea, cu tot ce voiam să cunosc într'însa, — ca să nu mai caut prea mult. N'aveam de cit să poruncesc, îmi spuneau dinșii, și, dacă aveam poftă, mă duceau să vorbesc cu sufletul Caraimanului.

— Cam ce-ar putea să'mi spue sufletul Caraimanului? îi întrebai eu.

— Ce așa de repede ai uitat pe acela care ți-a venit în ajutor, pe cînd erai în mijlocul pămîntului? Te-a scos d'acolo aproape moartă. Și era așa de supărat pe Peleş că i-a tras o bătae, să se 'nvețe minte să mai cheme altă-dată pe cine-va la Zina Dorinței. Da, Caraimanul ăsta bun te-a așezat pe stîncă. Atunci noi am scos apă cu căciulițele și ca să-ți vii în fire ți-am turnat'o pe buze, picătură cu picătură. La un moment credeam că ești moartă. Și acum cînd ți-am adus aminte toate bunătățile ce ți le-a făcut sufletul Caraimanului, vrei să ți'l aducem? Or ți-e frică de sufletul acesta

care poate să-ți vorbească de culmi, cum îți vorbim noi de prăpăstii?

— Nu astăzi, mîine, le răspunsei, căci văzusem deja prea multe.

Pe balustrada galeriilor erau aliniați un popor întreg de spiriduși, par'că erau niște rîndunele, și fie-care ținea în mîna cite o vioară, un contra-bas, un oboi, un corn, sau un alt instrument de muzică. Și pe cînd lucram, ei îmi cîntară în cor zorile. Iar jos, d'inaintea ferestrei, Peleşul îmi urma înainte melopea lui fără sfîrșit, — fericit, ce nu cunoaște somnul și osteneala, care poate să cînte și s'alerge mereu, să rîdă și să povestească vecinic.

Noaptea era călduroasă și eșii pe balcon ca să fac înconjurul turnului de cetate. Luna visa, poleind înălțimile, argintind cascadele. Brazil negri ca niște cărbuni dantelaă orizontul, și din cînd în cînd, o foaie desprinsă dintr'un fag, mergea să se piardă în umbră. În sînul naturei se auzea un freamăt ușor, ca o

suflare de copil. Peleşul arunca în aer clăbucii albi, sărind și strigându-mi :

— Ei, așa e că te-am scăpat teafără ? Dar spiridușii mei, îți plac ? Și nu ești mulțumită că ai un castel așa de frumos, numai la doi pași de pădurea ta scumpă ?

— Foarte mulțumită răspunsei. Și nu mai pot de bucurie că trăesc încă și pot să lucrez. Acum lucrez aproape cât tine și mulțumită ajutoarelor ce mi le trimieți, nici nu se bagă de seamă când dorm. Deci, drăguțul meu Peleş, îți mulțumesc.

— Știi, nu te uita, dacă spiridușii nu te-ajută cum trebuie, bate-i de-i smințește.

— Să'mi bat spiridușii ? Odată cu capul !

De altfel sînt harnicii lucru mare.

Cînd mă întorsei, muzicanții începură iarăși să cînte, iar Peleşul răspundea din vale, cu refrenul lui vecinic. Prea era frumos !... Și pe cînd se întîmplau toate astea condeiiul meu fugea, fugea mereu

ca împins de o putere nevăzută și foile de pergament se umpleau cu flori, cu flori frumoase ce mirosea îmbrățitor.

Oh! fericit acela care a trăit asemenea dimineții! Dar n'are orî-cine norocul ăsta, pentru că spiritele nu vin de cît cînd sînt numai eă singură, singurică — ca miniștri la rege; și cînd lucrăm împreună, nu îndrăznește să intre nimeni. În zori, dînsele albesc ca licuricii iar cînd se ridică soarele se furișează încet și pîn'a doua-zi nu se mai văd.

Oh! zorile astea misterioase ca bolta cerului! cînd culmele înzăpezite se vopsesc în roz, cînd brazil și fagi se înzorzonec cu aur, cînd aburii albaștri le acoperă vîrfurile!

Pe urmă soarele sări peste munte și îmbracă fagul d'inaintea ferestrei mele cu o haină minunată, scaldată'n lumină. Însfîrșit se sui mereu, pînă ce'și aruncă razele în turnul din colț, pe masa unde lucram. Lampa nu mai lumina, vitraiurile se deslușiră din ce în ce, pînă ce zării Zina Albă și piticii basmului vechiu.

Cit despre Peleş, mai făcu o săritură și căzu la picioarele mele, vesel să'n-ceapă o zi nouă. Imprejurul balconului, auzii pleoscăiturii : erau grangurii și piți-goii, care'și spărgeau nucile cu care-î desfăt și care'și chiemau frații la masă.

— Ei, ce zici despre spiriduși ? strigă Peleşul.

— Zic că sînt tare drăguți.

— Cînd vei vrea să vezi țări depărtate, n'ai de cit să te înțelegi cu ei. Ți-am mai spus odată : ei pot să'ți arate tot și pe față și pe dos.

— Mulțumesc, Peleşule dragă, strigai la rîndul meu.

.

- SFIRȘIT -

Și într'adevăr, Carmen Sylva a cerut de-a-tunci de multe ori ajutorul lor; a învățat cu ei multe, a gândit și mai multe, a scris și mai multe. După nenumărate nemulțumiri, soarta a dat însfîrșit un moștenitor tronului României, iar darul zinelor a făcut pe Regină să dea poporului său cîntece și basme frumoase,—copiii ei iubiți cărora le-a jertfit singele și sufletul.

Bruxelles, 10 Februarie 1897 s. v.

E. R. R.

*S'a ispravil tiparirea
la 1 Martie una mie opt sute noua-zece și șapte
de catre
Tipografia „Epoca”
pentru
Carol Müller, editor
in București.*

A mai apărut în
„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI“

CARMEN SYLVA

DE PRIN VEACURÎ

Vol. I (No. 7), Vol. II (No. 40).

CASTELUL PELEȘ

Schiță istorică și descriptivă

DE

LEO BACHELIN

(No. 9)

MICHELET, ROMANIA

(No. 8)

LIBRĂRIA MÜLLER

A deschis pentru sezonul de vară în Bazarul
din parcul Sinaia o prăvălie bine asortată cu toate

NOUTĂȚILE FRANCEZE ȘI ROMÂNE

precum și toate articolele de librărie și papeterie.

Romane în limba franceză se vinde cu lei 3.50

www.dacoromanica.ro

N'AR TREBUI

N'ar trebui să lipsească din casa nimăruî portretul M. M. L. L. Regeluî și Reginei, al A. A. L. L. Regale Prințuî Ferdinand și Principesei Maria și al copiilor lor. Dar de oare-ce nu or-care poate plăti portretele făcute de pictori, cel care totuși ar dori să aibă figurile iubite ale Suveranilor lor sau ale viitorilor lor suverani, și le pot procura cu prețuri mai mici, în fotografia bine executate. Fotografuî furnisor al Curții este d. Mandy, Piața teatrului, București, care are o mare colecție de aceste fotografii în toate mărimile și formatele executate în chipul cel mai artistic.

Fotografia ce publicăm în volumul de față și pe care ni l'am procurat mulțumită amabilității d-luî Mandy, poate da o idee despre maniera acestuî artist.

MANDY FOTOGRAFUL CURȚII

execută și fotografii particulare cu cea mai mare acuratețe.

